

Sygn. akt III AUa 994/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak
Sędziowie:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel SSO del. Beata Góraska (spr.)
Protokolant:	sekr. sąd. Karolina Popowicz

po rozpoznaniu w dniu 15 maja 2014 r. w Szczecinie

sprawy W. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o podjęcie wypłaty emerytury

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 11 września 2013 r. sygn. akt VI U 470/13

oddala apelację.

SSO del. Beata Góraska SSA Anna Polak SSA Zofia Rybicka - Szkibiel

Sygnatura akt III A Ua 994/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 11 września 2013 roku Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 29 marca 2013 roku znak (...) w ten sposób, że uchylił decyzję z dnia 27 września 2011 o wstrzymaniu emerytury ubezpieczonej W. Z., w punkcie II zasądził od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej 60 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Ubezpieczona W. Z. pozostając w stosunku pracy, nabyła prawo do emerytury od dnia 1 maja 2009r. Na podstawie decyzji z dnia 27.09.2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. zawiesił ubezpieczonej wypłatę emerytury od 1.10.2010 r. z uwagi na fakt, że ubezpieczona kontynuowała zatrudnienie.

W dniu 28.11.2012 r. ubezpieczona wniosła podjęcie zawieszony emerytury i o wypłatę zaległej emerytury.

Powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012 r., sygn. akt K 2/12 ubezpieczona w dniu 11.12.2012 r. wniosła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. o wypłatę kwot wstrzymanych świadczeń. W decyzji z dnia 10.03.2013 r. organ rentowy odmówił uchylecia decyzji z dnia 12.10.2011r. w części dotyczącej zawieszenia prawa do emerytury za okres 1.10.2011 r. – 21.11.2012 r.

Przedmiotem kontroli Sądu Okręgowego w niniejszym postępowaniu była decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 29.03.2013 r., w której organ rentowy odmówił ubezpieczonej uchylecia decyzji z dnia 27.09.2011 r. w części dotyczącej zawieszenia wypłaty emerytury w okresie 1.10.2011 r. – 21.11.2012 r. Ubezpieczona domagała się wypłaty zawieszonych świadczeń emerytalnych powołując się na orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012 r., sygn. akt K 2/12, na podstawie którego wywodził bezprawny charakter decyzji z 12.10.2011 r. o wstrzymaniu wypłaty świadczenia. W ocenie organu rentowego wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie wywiera wpływu na sytuację ubezpieczonej, albowiem nie ma on zastosowania do przypadającego przed dniem 22 listopada 2012 r. okresu zawieszenia emerytur. Wskazał, że powołany przez ubezpieczoną wyrok Trybunału Konstytucyjnego został opublikowany 22.11.2012 r., zatem z tym dniem utracił moc art. 28 ustawy z dnia 16.12.2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 r.

Ustawą z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2010 r., Nr 257, Poz. 1726), która weszła w życie 1 stycznia 2011 r., do ustawy o emeryturach i rentach z FUS dodano art. 103a, który stanowi, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Po wejściu w życie cytowanego przepisu organ rentowy wstrzymał ubezpieczonej wypłatę emerytury z uwagi na to, że pozostawała ona w stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą. Wypłata świadczenia została wznowiona dopiero z dniem 22.11.2012 r., czyli z momentem ogłoszenia cyt. wyroku Trybunału konstytucyjnego

W wyroku z dnia 13 listopada 2012 r., wydanym w sprawie K 2/12, Trybunał Konstytucyjny orzekł, iż art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z 2010 r. Nr 40, poz. 224, Nr 134, poz. 903, Nr 205, poz. 1365, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726, z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887, Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205, poz. 1203 oraz z 2012 r. poz. 118 i 251), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, **które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy**, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (wyrok TK z dnia 13.11.2012 r., sygn. akt K 2/12, publ. OTK-A2012/10/121, Dz. U. 2012 Poz. 1285).

Przenosząc powyższe regulacje na grunt rozpoznawanej sprawy Sąd Okręgowy zważył, iż przytoczony wyrok w zakresie w jakim stwierdza niekonstytucyjność przepisów wprowadzających art. 103a do ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. 2009 r., Nr 153, poz. 1227), wbrew stanowisku wyrażonemu w odpowiedzi na odwołanie, odnosi się również do ubezpieczonej. Jak bowiem wskazano w uzasadnieniu powoływanego przez ubezpieczonego wyroku, problem w rozpatrywanej (przez Trybunał) sprawie dotyczy oceny, czy ustawodawca mógł na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. rozciągnąć stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS - przepisu ustalającego nową treść ryzyka emerytalnego - na sytuacje przeszłe, **tj. wobec osób, które już nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., czyli w czasie obowiązywania regulacji niezawierającej wymogu rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą dla uzyskania świadczenia emerytalnego**. Ubezpieczona nabyła prawo do emerytury w maju 2009 r., zatem mieści się w okresie wskazanym przez Trybunał Konstytucyjny. Sąd Okręgowy uznał, że skoro ubezpieczona należy do tej kategorii emerytów, o której

stanowi wskazane wyżej orzeczenie Trybunału (nabyła prawo do emerytury z dniem 1.06.2010 r., kontynuowała zatrudnienie i nie rozwiązała stosunku pracy w dacie 1.10.2011 r.), to decyzja organu rentowego o zawieszeniu jej z tym dniem (1.10.2011 r.) prawa do emerytury w świetle cytowanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego, była niezgodna z Konstytucją i ubezpieczona nie powinna zostać pozbawiona wypłaty świadczenia emerytalnego.

Sąd Okręgowy nie podzielił argumentacji pozwanego organu rentowego, na którą powołał się on odmawiając ubezpieczonej wypłaty wstrzymanych świadczeń. Jego zdaniem art. 28 ustawy z dnia 16.12.2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r. utracił moc z dniem 22.11.2012 r., w którym wszedł w życie wyrok Trybunału Konstytucyjnego. Swoje stanowisko organ rentowy wywodzi z treści art. 190 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Na tle stanowiska organu rentowego wyłania się zatem kwestia związana z mocą obowiązującą orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego. W kwestii tej ścierały się dwa stanowiska: wykładni legalistycznej i wykładni aksjologicznej (celowościowej). Pierwsza z wykładni opierała się literalnym brzmieniu art. 190 ust. 3 Konstytucji wskazującym, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Druga wskazywała na niedopuszczalność stosowania przepisu niezgodnego z Konstytucją tylko z przyczyn formalnych tj. braku ogłoszenia orzeczenia Trybunału.

Sąd Okręgowy zastosował wykładnię celowościową, uznając ją za zgodną z duchem Konstytucji.

Z powyższych względów Sąd nie podzielił stanowiska wyrażonego w odpowiedzi na odwołanie ubezpieczonej co do daty utraty mocy wskazanych w wyroku Trybunału Konstytucyjnego przepisów. Brak podstaw do zawieszenia prawa do emerytury miał bowiem miejsce od momentu wejścia w życie kwestionowanego przepisu tj. od 1 października 2011 r. Mając to na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił decyzję organu rentowego w ten sposób, że uchylił decyzję z dnia 27 września 2011r. wstrzymującą wypłatę emerytury.

O kosztach postępowania orzekł na podstawie art. 98§1 i 3 kpc oraz §2 i §11 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Apelację od powyższego wyroku złożył organ rentowy zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. :

a/ art. 103a ustawy emerytalnej przez jego błędną wykładnię, w sytuacji gdy przedmiotowa regulacja prawna nie uzasadniała nakazania organowi rentowemu podjęcia wypłaty spornej emerytury od 1.10.2011r., tj. od dnia jej zawieszenia, do dnia 29.02.2012 r.,

b/ art. 190 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez jego niewłaściwe zastosowanie w wyniku przyjęcia, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13.11.2012r., sygn. akt: K 2/12, ma moc wsteczną (ex tunc), w sytuacji gdy zastosowanie przedmiotowej regulacji prawnej powinno skutkować przyjęciem mocy obowiązującej wyżej wymienionego wyroku od dnia jego wejścia w życie, tj. od dnia jego ogłoszenia w Dzienniku Ustaw 22.11.2012r. i na przyszłość (ex nunc) wobec nie określenia przez Trybunał Konstytucyjny innego terminu utraty mocy obowiązującej art. 28 ustawy z 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy emerytalnej.

W oparciu o powyższe, apelujący wniósł :

1. o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania,
- 2 ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Rozpoznający sprawę Sąd Okręgowy – wbrew zarzutom apelacyjnym - nie naruszył norm prawa materialnego, a zapadłe rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji jest trafne i nie ma podstaw do jego zmiany.

W pierwszej kolejności należy podnieść, iż ubezpieczona nabył prawo do emerytury w maju 2009r., a zatem w okresie kiedy nie obowiązywał już uchylony z dniem 8.01.2009r. przepis art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej, będącego pierwowzorem dla później uchwalonego przepisu art. 103a ustawy emerytalnej, wprowadzającego obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą pod rygorem zawieszenia wypłaty nabytej emerytury. Bezsprzecznie też organ rentowy zawiesił wypłatę świadczenie emerytalne na innej podstawie, tj. przepisu art. 103a ustawy emerytalnej, uznanego następnie przez Trybunał Konstytucyjny za regulację niekonstytucyjną w określonym w wyroku zakresie. W niniejszej więc sprawie nie było podstaw do zawieszenia wypłaty emerytury i to od samego początku, a nie – jak wywodził organ rentowy – dopiero od dnia opublikowania wyroku Trybunału Konstytucyjnego w Dzienniku Ustaw i to z mocą na przyszłość. Z chwilą bowiem ogłoszenia wyroku z Dzienniku Ustaw jedynie potwierdzono niekonstytucyjność przyjętej przez ustawodawcę regulacji prawnej. Sąd Apelacyjny wskazuje też na utrwaloną linię orzecznictwa: orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego stwierdzające niezgodność aktu normatywnego lub jego części z Konstytucją, wchodzące w życie z dniem ogłoszenia, mają skutki retrospektywne, tj. działają wstecz (zob. wyrok z dnia 6.04.2006r., sygn. III AUa 996/05, OSA 2008r. nr 3, str. 6, LEX nr 357749, wyrok z dnia 16.01.2013r. LEX nr 1264372; zob. uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 7 grudnia 2006 r., III CZP 99/06, OSNC 2007, nr 6, poz. 79, uchwały z dnia 23 stycznia 2001 r., III ZP 30/00, OSNP 2001, nr 23, poz. 685, z dnia 3 lipca 2003 r., III CZP 45/03, OSNC 2004, nr 9, poz. 136, z dnia 23 stycznia 2004 r. III CZP 112/03, OSNC 2005, nr 4, poz. 61, z dnia 23 czerwca 2005 r., III CZP 35/05, OSNC 2006, nr 5, poz. 81 i z dnia 19 maja 2006 r. III CZP 26/06, OSNC 2007, nr 3, poz. 39 oraz wyroki z dnia 10 listopada 1999 r., I CKN 204/98, OSNC 2000, nr 5, poz. 94, z dnia 19 grudnia 1999 r., I CKN 632/98, niepubl., z dnia 19 kwietnia 2000 r., II CKN 272/00, niepubl., z dnia 15 stycznia 2003 r. IV CKN 1693/00, niepubl., z dnia 9 października 2003 r., I CK 150/02, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 132, ze sprost. OSNC 2004, nr 10, s. 131, z dnia 29 października 2003 r., III CK 34/02, OSP 2005, nr 4, poz. 54, z dnia 30 września 2004 r., IV CK 20/04, OSNC 2005, nr 9, poz. 161, z dnia 26 listopada 2004 r., V CK 270/04, niepubl., z dnia 12 stycznia 2005 r., I CK 457/04, niepubl., z dnia 7 października 2005 r., II CK 756/04, "Monitor Prawniczy" 2005, nr 21, s. 1027, z dnia 14 września 2006 r., III CSK 102/06, niepubl., z dnia 15 czerwca 2007 r., II CNP 37/07, niepubl., z dnia 13 grudnia 2007 r., I CSK 315/07, niepubl., z dnia 19 czerwca 2008 r. V CSK 31/08, OSNC-ZD 2009, nr 1, poz. 16, z dnia 20 maja 2009 r., I CSK 379/08, OSNC 2009, nr 10, poz. 172 i z dnia 10 grudnia 2009 r., III CSK 110/09, OSNC 2010, nr 5, poz. 82, a także postanowienia z dnia 7 grudnia 2000 r., III ZP 27/00, OSNAPUS 2001, nr 10, poz. 331 i z dnia 15 kwietnia 2004 r., IV CK 272/03, niepubl.). Od zasady skuteczności wyroku Trybunału Konstytucyjnego *ex tunc* istnieją co prawda wyjątki mające podstawę w przepisach Konstytucji RP, ale niewątpliwie nie zachodzą one w okolicznościach niniejszej sprawy. Przypadkiem wyłączenia retroaktywności wyroku Trybunału Konstytucyjnego jest wyraźne stwierdzenie w tym zakresie zawarte w sentencji wyroku Trybunału, w której wyłącza retroaktywność w pełnym zakresie, tzn. określa jego skutki na przyszłość. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2011 r., sygn. II CSK 335/10, Biuletyn SN z 2011, nr 4, s. 8), wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie jest skuteczny *ex tunc*, również w takim zakresie, w jakim naruszałoby to zasadę ochrony praw słusznie nabytych (art. 2 Konstytucji RP). A *contrario*, w przypadku przyznanej emerytury, a ściślej przyznanego prawa do emerytury, wskutek spełniania przez ubezpieczonego wszystkich ustawowych przesłanek, według stanu prawnego obowiązującego na dzień wydania decyzji, a więc w sytuacji prawa słusznie nabytego, ochrona realizacji tego prawa, czyli wypłaty rozciąga się na cały okres. Charakterystyczny zaś przykład wyłączenia skuteczności *ex tunc* wyroku Trybunału Konstytucyjnego wynikający z odroczenia utraty mocy obowiązującej zakwestionowanego przepisu (art. 190 ust. 3 Konstytucji) nie dotyczy niniejszej sprawy, jak też nie może być tłumaczone inaczej niż jego pozostawienie przez oznaczony czas w porządku prawnym i oznacza, że Trybunał Konstytucyjny, mimo stwierdzenia niezgodności aktu z przepisami wyższego rzędu, działając w granicach kompetencji, utrzymuje w mocy normę prawną. Do wskazanej zatem w wyroku Trybunału Konstytucyjnego daty utraty mocy obowiązującej przepis musi być uznany za zgodny z Konstytucją, a tym samym wyłączony jest skutek retrospektywny takiego wyroku (zob. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 3 lipca 2003 r., III CZP 45/03, OSNC 2004, nr 9, poz. 136, z dnia 24 stycznia 2004 r., III CZP 112/03, OSNC 2005, nr 4, poz. 61 i z dnia 23 czerwca 2005 r., III CZP 35/05, OSNC 2006, nr 5, poz. 81, wyrok

Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2006 r., IV CSK 28/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 31 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2008 r., V CZ 73/08, nie publ.). Ustawodawca nie mógł zatem, na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. rozciągnąć stosowanie art. 103a ustawy emerytalnej – przepisu ustalającego nową treść ryzyka emerytalnego – na sytuacje przeszłe, tj. wobec osób, które już nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., czyli w czasie obowiązywania regulacji niezawierającej wymogu rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą dla uzyskania świadczenia emerytalnego. Określając skutki wyroku Trybunał wyjaśnił, że z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw utracił moc przepis art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emerytalnej do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oznacza to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011 r.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt sprawy, niewątpliwie W. Z. znajduje się w kręgu beneficjentów omawianego orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z uwagi na treść przepisów obowiązujących w dacie wydania decyzji organu rentowego przyznającego prawo do świadczenia emerytalnego.

Mając na uwadze przedstawioną argumentację Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację organu rentowego.

del. SSO Beata Górska SSA Anna Polak SSA Zofia Rybicka – Szkibieli